

Sygn. akt IV U 1251/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 marca 2016r.

Sąd Okręgowy w Siedlcach IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSO Elżbieta Wojtczuk
Protokolant	st. sekr. sądowy Anna Wąsak

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 14 marca 2016r. w S.

odwołań A. K. i B. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

z dnia 28 listopada 2013 r. Nr (...), znak: (...)

w sprawie A. K. i B. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

o ustalenie podlegania ubezpieczeniom społecznym

I. zmienia zaskarżoną decyzję i ustala, że B. K. jako osoba współpracująca w osobą prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą u płatnika składek A. K. prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą A. K. Przedsiębiorstwo Handlowe podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu od dnia 1 lipca 2013 r.;

II. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. na rzecz B. K. kwotę 180 (sto osiemdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt IV U 1251/15

UZASADNIENIE

Decyzją nr (...) z dnia 28 listopada 2013r., działając na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 1 w zw. z art. 68 ust. 1 pkt 1 lit. a, art. 6 ust. 1 pkt 5, art. 12 ust. 1, art. 13 pkt 5 i art. 38 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych, Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. stwierdził, że B. K. jako osoba współpracująca z osobą prowadzącą pozarolniczą działalność u płatnika składek Przedsiębiorstwo Handlowe s.c. A. K. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu od dnia 1 lipca 2013r. W uzasadnieniu decyzji wskazano, iż nie można wykluczyć, że B. K. pomagała swojemu mężowi przy prowadzeniu przez niego pozarolniczej działalności i działała niejako „w zastępstwie” małżonka – wyręczając go jedynie z pewnych czynności – najprawdopodobniej także przed dniem zgłoszenia jej do ubezpieczeń społecznych. Jednakże na podstawie zgromadzonej w sprawie dokumentacji, organ rentowy nie mógł uznać tej pomocy za współpracę przy prowadzeniu

pozarolniczej działalności gospodarczej przez A. K., powodującą obowiązek ubezpieczeń emerytalnego, rentowych i wypadkowego od dnia 1.07.2013r.

Odwołania od w/w decyzji złożyli B. K. oraz A. K., wnosząc o jej zmianę i uznanie, że B. K. jako osoba współpracująca z osobą prowadzącą pozarolniczą działalność u płatnika składek A. K. Przedsiębiorstwo Handlowe podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu od dnia 1 lipca 2013r. Ponadto wniesiono o zasądzenie od organu rentowego na rzecz odwołujących się zwrotu kosztów postępowania według norm przepisanych. Odwołujący się zarzucili organowi rentowemu naruszenie art. 83 ust. 1 pkt 1 w zw. z art. 68 ust. 1 pkt 1 lit.a, art. 6 ust. 1 pkt 5, art. 12 ust. 1, art. 13 pkt 5 i art. 38 ustawy z dn. 13.10.1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009r. Nr 205 poz. 1585) poprzez dokonanie ich błędnej wykładni, co doprowadziło do stwierdzenia braku podlegania ubezpieczeniom społecznym przez B. K.. Ponadto zarzucili naruszenie art. 8 ust. 11 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, poprzez uznanie, że B. K. jedynie pomagała mężowi, a tej pomocy nie można uznać za współpracę przy prowadzeniu działalności gospodarczej. W uzasadnieniu wskazano m.in. że w prowadzonym przez płatnika składek przedsiębiorstwie ubezpieczona pojawiała się wielokrotnie, lecz dopiero w momencie gdy stan zdrowia jej męża znacznie się pogorszył, uznano, że przedsiębiorca nie poradzi sobie z prowadzeniem przedsiębiorstwa i konieczna będzie aktywna pomoc małżonki. Do zakresu jej obowiązków należało nadzorowanie pracowników oraz przepływu kapitału, kontakt z dostawcami, obsługa poczty elektronicznej, bieżąca administracyjna obsługa punktów sprzedaży. Wobec powyższego zakres obowiązków ubezpieczonej ma istotny wpływ na działalność gospodarczą prowadzoną przez A. K.. Czynności te były wykonywane w sposób systematyczny i zorganizowany, a tym samym spełnia kryterium współpracy przy prowadzonej działalności gospodarczej (odwołania, k. 3-10 i 16-23 akt sprawy).

W odpowiedzi na odwołania ubezpieczonej i płatnika składek organ rentowy wniósł o ich oddalenie, jak również o zasądzenie od ubezpieczonej i płatnika składek solidarnie na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W uzasadnieniu wskazano, że na podstawie zgromadzonego materiału dowodowego stwierdzono, że pomoc jaką świadczyła ubezpieczona na rzecz płatnika składek w okresie od 1.07.2013r. do 8.10.2013r. nosiła jedynie walor pomocy okazjonalnej i wynikała z obowiązku wzajemnej pomocy pomiędzy małżonkami uregulowanego w kodeksie rodzinnym i opiekuńczym, tym bardziej, że przed dniem 1.07.2013r. ubezpieczona również pomagała małżonkowi, co sama potwierdziła we wniesionym odwołaniu. Organ rentowy wskazał m.in., iż B. K. w okresie od 2004r. do 30.06.2013r. nie była zgłoszona jako osoba współpracująca przy prowadzeniu działalności gospodarczej przez jej męża. Ubezpieczona nie udowodniła, że jej praca miała charakter stały, a przedstawione nagrania z monitoringu z czterech kolejnych dni nie mogą świadczyć o stałości współpracy. Ponadto płatnik nie wykazał, aby współdziałanie przy prowadzeniu działalności gospodarczej doprowadziło do osiągnięcia takich dochodów, jakich sam płatnik nie osiągnąłby, a wręcz przeciwnie, od lipca 2013r. dochód płatnika składek faktycznie spadł. Zwrócono również uwagę na okoliczność, że ubezpieczona B. K. została zgłoszona do ubezpieczeń społecznych będąc w zaawansowanej ciąży, zatem w celu uzyskania świadczeń z ubezpieczeń społecznych m.in. zasiłku macierzyńskiego i to w dużej wysokości, ponieważ jako podstawę wymiaru składek podano 9.000 zł (odpowiedzi organu rentowego na odwołania, k. 1-2v i 24-25v akt sprawy).

Wyrokiem z dnia 27 marca 2015 roku sygn. akt IV U 33/14 wydanym w sprawie B. K. i A. K. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w S., Sąd Okręgowy w Siedlcach IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych odwołań oddalił oraz zasądził solidarnie od B. K. i A. K. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. kwotę 60 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Na skutek apelacji płatnika składek A. K. wyrokiem z dnia 16 września 2015r. wydanym w sprawie o sygn. akt III AUa 478/15 Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych uchylił powyższy wyrok i przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu w Siedlcach do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego. Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Okręgowy miał ustalić charakter i rodzaj czynności B. K. w firmie męża, częstotliwość podejmowanych działań, czy miały one charakter okazjonalny, czy zorganizowany, w jaki sposób, czy miała ona samodzielność w podejmowanych działaniach, w jakim zakresie. Ponadto miał zwrócić uwagę czy praca wnioskodawczyni miała wartość ekonomiczną i przyczyniła się do osiągania dochodów przez przedsiębiorcę, w jakim zakresie, a nadto na ekonomiczne uzasadnienie potrzeby współpracy ze strony B. K..

Ustali czy zakres pomocy wnioskodawczyni na rzecz firmy męża, po zgłoszeniu jej do ubezpieczeń społecznych, różnił się od sytuacji sprzed tego okresu.

Po ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

Od maja 2003 r. A. K. prowadzi działalność gospodarczą pod nazwą A. K. Przedsiębiorstwo Handlowe w zakresie sprzedaży odzieży. Działalność gospodarczą prowadził w trzech punktach sprzedaży: dwóch w W. i jednym w S., zatrudniając 9 pracowników. W październiku 2015 r. otworzył nowy sklep.

Od dnia 1 lipca 2013 r. A. K. zgłosił do ubezpieczeń społecznych małżonkę B. K. jako osobę współpracującą z osobą prowadzącą pozarolniczą działalność. Do rozpoczęcia współpracy z małżonką płatnika składek skłoniły problemy zdrowotne. Oczekiwał na operację laryngologiczną w K., która miała nastąpić na początku 2014 roku. Ponadto w 2013 r. wystąpiła choroba matki płatnika składek, co także wpłynęło na jego decyzję o przekazaniu obowiązków związanych z prowadzeniem sklepów małżonce B. K.. W momencie zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych B. K. była w trzecim miesiącu ciąży. Podstawa wymiaru składek, którą zadeklarował A. K. wynosiła 9.000 zł miesięcznie. Od dnia 9 października 2013r. ubezpieczona przebywała na zwolnieniu lekarskim w związku z ciążą. B. K. ubiegała się o wypłatę zasiłku chorobowego za okres od 9 października 2013 roku do 8 listopada 2013 roku.

Z uwagi, iż B. i A. K. posiadali dwójkę małych dzieci ubezpieczona do lipca 2013 roku sporadycznie pomagała mężowi w prowadzeniu pozarolniczej działalności, w tym m.in. pomagała dobierać kolorystykę, zajmowała się kontrahentami. Do sklepu w S. przychodziła 1-2 razy w tygodniu, zaś od lipca 2013 roku: 3-4 razy w tygodniu, w sklepach w W. przed latem 2013r. bywała 2-3 razy w miesiącu. Od lipca 2013r. ubezpieczona B. K. przejęła obowiązki swojego męża, a jej współpraca przyjęła bardziej złożony charakter. Pomagała przy prowadzeniu sklepów zarówno w W., jak i w S., wykonywała czynności związane z reklamą, plakatami, wizytówkami, zamawiała i odbierała towar, pod koniec dnia sprawdzała i zabierała utarg, a następnie wpłacała go do banku, zajmowała się także sprzątaniami w sklepach. Podejmowała również decyzje odnośnie niezbędnego asortymentu oraz sporządzała grafik z urlopami. Przed lipcem 2013r. powyższe czynności wykonywał A. K., na co jednoznacznie wskazywali świadkowie J. J., I. P., M. C. i J. K.. Jak wyjaśniła ubezpieczona, szersza współpraca z mężem polegała na tym, iż ona zajęła się sklepami, zaś mąż przejął opiekę nad dziećmi i chorą matką. Od lipca 2013r. ubezpieczona do sklepu w S. przychodziła kilka razy w tygodniu, zaś 1-2 razy w tygodniu wyjeżdżała do W.. W sklepie w S. przebywała przez około 4 godziny, w W. zaś przez 8 godzin (z podróżą od godziny 7 do godziny 19). W okresie, gdy ubezpieczona stale pomagała mężowi prowadzić działalność gospodarczą, to samodzielnie podejmowała decyzje. Wówczas obroty przedsiębiorstwa oraz sprzedaż pozostały na stałym poziomie.

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił w oparciu o całokształt materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie, w tym na podstawie zeznań świadków J. J. (k. 95v-96 akt sprawy), I. P. (k. 103-104 akt sprawy), M. C. (k. 104-105 akt sprawy) i J. K. (k. 105-105v akt sprawy), jak również zeznań ubezpieczonej B. K. (k. 105-106 akt sprawy) i płatnika składek A. K. (k. 106v-107 akt sprawy), które oceniono jako spójne, logiczne i w całości wiarygodne.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołania B. K. i A. K. zasługiwały na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią art. 6 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 1442 ze zm.) obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są osobami prowadzącymi pozarolniczą działalność oraz osobami z nimi współpracującymi. Z kolei przepis art. 12 ust. 1 tej ustawy stanowi, że obowiązkowo ubezpieczeniowi wypadkowemu podlegają osoby podlegające ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym. Zatem z mocy przywołanych regulacji osoba współpracująca z przedsiębiorcą prowadzącym pozarolniczą działalność gospodarczą podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu, przy czym osoba współpracująca

podlega tym ubezpieczeniom od dnia rozpoczęcia współpracy przy prowadzeniu działalności do dnia zakończenia tej współpracy - art. 13 ust. 5 powołanej ustawy.

Według art. 8 ust. 11 w/w ustawy za osobę współpracującą zasobami prowadzącymi pozarolniczą działalność uważa się małżonka, dzieci własne, dzieci drugiego małżonka i dzieci przysposobione, rodziców, macochę i ojczyma oraz osoby przysposabiające, jeżeli pozostają z nimi we wspólnym gospodarstwie domowym i współpracują przy prowadzeniu tej działalności.

Kluczowe znaczenie dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy miało zatem ustalenie, czy od dnia 1 lipca 2013r. B. K. posiadała status osoby współpracującej w rozumieniu art. 8 ust. 11 powołanej ustawy.

Ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych nie zawiera legalnej definicji pojęcia „współpracy przy prowadzeniu działalności”, jednak w orzecznictwie wypracowano określone kryteria kwalifikujące. I tak w wyroku z dnia 20 maja 2008 r., II UK 286/07, Sąd Najwyższy przyjął, że za współpracę przy prowadzeniu działalności gospodarczej, powodującą obowiązek ubezpieczeń emerytalnego i rentowych, uznać należy taką pomoc udzieloną przedsiębiorcy przez jego małżonka, która ma charakter stały i bez której stanowiące majątek wspólny dochody z tej działalności nie osiągałyby takiego pułapu, jaki zapewnia ich współdziałanie w tym przedsięwzięciu.

Przeprowadzone postępowanie dowodowe, dało podstawy do uznania, iż praca wykonywana od lipca 2013 roku przez B. K. w firmie męża miała charakter stały i zorganizowany. Niewątpliwie w tym okresie zwiększyła się częstotliwość i zakres czynności wykonywanych przez ubezpieczoną w sklepach prowadzonych przez jej męża, co potwierdzili przesłuchani w sprawie świadkowie. Przed lipcem 2013r. ubezpieczona była w sklepach w S. i w W. sporadycznie i na prośbę męża, gdy ten nie był w stanie zrobić tego osobiście. Po dniu 1 lipca 2013r. B. K. właściwie przejęła obowiązki swojego męża, a jej współpraca przyjęła bardziej złożony charakter. Pomagała przy prowadzeniu sklepów zarówno w W., jak i w S., wykonywała czynności związane z reklamą, plakatami, wizytówkami, zamawiała i odbierała towar, pod koniec dnia sprawdzała i zabierała utarg, a następnie wpłacała go do banku, zajmowała się także sprzątaniami w sklepach. Podejmowała również decyzje odnośnie niezbędnego asortymentu oraz sporządzała grafik z urlopami. Jak wyjaśniła ubezpieczona, szersza współpraca z mężem polegała na tym, iż ona zajęła się prowadzeniem działalności w sklepach, zaś mąż przejął opiekę nad dziećmi i chorą matką. W spornym okresie ubezpieczona samodzielnie podejmowała decyzje związane z prowadzeniem sklepów. Nie budzi wątpliwości Sądu, że praca wnioskodawczyni miała wymiar ekonomiczny i przyczyniła się do osiągania dochodów przez przedsiębiorcę, gdyż od lipca 2013r. A. K. z uwagi na stan zdrowia oraz chorobę matki właściwie odsunął się od prowadzenia działalności, a jego obowiązki przejęła żona. Powyższe potwierdzili przesłuchani w sprawie świadkowie, którym Sąd dał wiarę w całości. Do rozpoczęcia współpracy z małżonką płatnika składek skłoniły problemy zdrowotne. Oczekiwał na operację laryngologiczną w K., która miała nastąpić na początku 2014 roku. Ponadto w 2013 r. wystąpiła choroba matki płatnika składek, co także wpłynęło na jego decyzję o przekazaniu obowiązków związanych z prowadzeniem sklepów małżonce B. K.. Powyższe wskazuje, iż niewątpliwie zaistniała potrzeba współpracy ze strony małżonki A. K.. Sąd nie znalazł podstaw, by nie dać wiary zeznaniom ubezpieczonej oraz płatnika składek w zakresie odnoszącym się do tego, że w okresie, gdy B. K. pomagała mężowi przy prowadzeniu działalności gospodarczej, to „może obroty nie zwiększyły się, ale na pewno nie zmniejszyły się”. Zasadne jest zatem stwierdzenie, że wówczas obroty przedsiębiorstwa oraz sprzedaż pozostały na stałym poziomie.

Po ponownym rozpoznaniu sprawy, w tym po przesłuchaniu ubezpieczonej i płatnika składek oraz zawnioskowanych świadków, Sąd Okręgowy uznał, iż od dnia 1 lipca 2013r. B. K. posiada status osoby współpracującej w rozumieniu art. 8 ust. 11 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, a co za tym idzie od tej daty podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu.

Mając na uwadze powyższe, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 kpc, orzeczono jak w punkcie I sentencji wyroku.

O kosztach procesu Sąd orzekł, zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik na podstawie art.98 § 1 i 3 kpc w zw. z art.99 kpc i § 11 ust.2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności

radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (tekst jedn. Dz.U. z 2013r. poz.490 ze zm.) w zw. z § 1 pkt 3 lit. b i § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 29 lipca 2015 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu.